

Κείμενο: Ο ΠΑΧΥΣ ΚΑΙ Ο ΑΔΥΝΑΤΟΣ (ΤΣΕΧΩΦ)

Ο τίτλος του κειμένου

Ο λόγος για τον οποίο ο Τσέχωφ επιλέγει το συγκεκριμένο τίτλο είναι:

- α) επειδή θέλει να δώσει μια αίσθηση κωμικότητας στον αναγνώστη
- β) επειδή θέλει να μετατρέψει τα συγκεκριμένα πρόσωπα σε χαρακτήρες που ισχύουν σε όλες τις εποχές
- γ) δείχνει ανάγλυφα την διαφορά της κοινωνικής θέσης ανάμεσα στους δύο πρωταγωνιστές

Θέμα: Η αλλοτρίωση που επιφέρει στις ανθρώπινες σχέσεις η γραφειοκρατική νοοτροπία την εποχή της τσαρικής Ρωσίας

Ενότητες:

1η: « Στο σιδηροδρομικό..... δύο παράσημα»: Στη συνάντηση των δύο φίλων κυριαρχεί η συγκίνηση και παρουσιάζεται η επαγγελματική τους εξέλιξη και κοινωνική θέση

Τίτλος: **Η συνάντηση των δύο φίλων**

2η: «Ο Αδύνατος....κατάπληκτου»: Ο Αδύνατος αναλώνεται σε τεμενάδες και ο Παχύς φεύγει αηδιασμένος

Τίτλος: **Η αλλαγή της συμπεριφοράς του Αδυνάτου**

Ανάλυση:

1η ενότητα:

- Η συνάντηση των δύο συμμαθητών
- Η περιγραφή της εικόνας και της μυρωδιάς τους
- Εκδήλωση χαράς και συγκίνηση
- Μια μακρινή ανάμνηση δηλώνει την προδιαγεγραμμένη πορεία των συμμαθητών σε ενήλικες γραφειοκράτες
- Ο Αδύνατος προσπαθεί να εκθέσει την αξιοπρεπή κοινωνική του θέση

Γιατί ο Αδύνατος αναφέρει τόσες φορές την καταγωγή της γυναίκας του:

Ο λόγος για τον οποίο ο Αδύνατος επιμένει τρεις φορές σ' αυτό το ζήτημα είναι επειδή νιώθει περήφανος για το γεγονός ότι έχει παντρευτεί μια Γερμανίδα. Εκείνη την εποχή η γερμανική μειονότητα της Ρωσίας θεωρούνταν προοδευμένη, πλούσια και αριστοκρατική, επομένως ο Αδύνατος θεωρεί ότι ο γάμος με μια τέτοια γυναίκα αποτελεί γι' αυτόν δείγμα κοινωνικής ανόδου.

- Όλα ανατρέπονται από την αυτάρεσκη ομολογία του Παχύ για την πολύ ανώτερη θέση που κατέχει

Σε τι αποσκοπεί ο Τσέχωφ παρουσιάζοντας την αιφνιδιαστική αλλαγή στη συμπεριφορά του Αδυνάτου απέναντι στον Παχύ:

Ο Τσέχωφ προσπαθεί εδώ να ασκήσει κοινωνική κριτική στο καθεστώς της Τσαρικής Ρωσίας στο τέλος του 19^{ου} αιώνα. Στην κοινωνία επικρατεί ένα κύμα ανασφάλειας και φόβου, το οποίο επηρεάζει τις διαπροσωπικές σχέσεις. Η ιεραρχία της γραφειοκρατίας επηρεάζει την στάση των κατωτέρων στελεχών απέναντι στα ανώτερα, τα οποία κατοχυρώνουν την εξουσία τους όχι με τον σεβασμό, αλλά με τον φόβο. Με αυτόν τον τρόπο καταπατούν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Βέβαια ο Παχύς δεν έχει δείξει δείγματα

παρόμοιας καταπιεστικής συμπεριφοράς και μάλιστα δείχνει να ενοχλείται, αλλά ο Αδύνατος συμπεριφέρεται δουλοπρεπώς, στηριγμένος προφανώς σε προηγούμενη εμπειρία του.

2η ενότητα:

- Η κοινωνική διαφορά εξαφανίζει τη φιλία, την αξιοπρέπεια, την ανθρωπιά κι εμφανίζονται ο φόβος, η κολακεία, η δουλικότητα

Με ποια μέσα ο Τσέχωφ ζωντανεύει την αλλαγή στάσης του Αδυνάτου απέναντι στον Παχύ;

- α) με την λεπτομερή περιγραφή των σωματικών αντιδράσεων του Αδυνάτου στο άκουσμα της ανώτερης θέσης που έχει ο Παχύς
- β) με το γεγονός ότι χάνει τα λόγια του και δυσκολεύεται να αρθρώσει ολοκληρωμένο λόγο
- γ) με την αλλαγή από τον οικείο σε επίσημο λόγο και από τον ενικό στον πληθυντικό
- δ) με την δουλοπρέπεια και τις κολακείες που ο Αδύνατος απευθύνει στον Παχύ

- Η ηθική κατάπτωση του Αδυνάτου γίνεται εντονότερη γιατί διαδραματίζεται μπροστά στην οικογένειά του

- Περιβάλλον γραφειοκρατικής τσαρικής Ρωσίας, όπου η επαγγελματική κοινωνική σχέση καθορίζει τις σχέσεις των ανθρώπων

Η εικόνα της οικογένειας του Αδυνάτου στο κείμενο

Η οικογένεια του Αδυνάτου παίζει δευτερεύοντα ρόλο στο κείμενο, όπως αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι δε συμμετέχει καθόλου στον διάλογο. Η γυναίκα του Αδυνάτου δεν παρουσιάζεται ως αυτόνομη προσωπικότητα, αλλά μόνο ως μέσο κοινωνικής καταξίωσης από την οπτική γωνία του συζύγου της. Το παιδί υιοθετεί τη δουλοπρεπή συμπεριφορά του πατέρα του απέναντι στον κοινωνικά ανώτερο, γεγονός που δείχνει ότι έχει ανατραφεί από τους γονείς του με τέτοιο τρόπο, ώστε να σέβεται την ιεραρχία της ρωσικής κοινωνίας. Συνεπώς το δίδαγμα του Τσέχωφ προς τους αναγνώστες του είναι ότι η κοινωνία επιβάλλει με τον τρόπο της στάσεις και αντιλήψεις στα μέλη της, οι οποίες είναι πολύ δύσκολο να αλλάξουν.

Αφηγηματικοί τρόποι:

- Αφήγηση
- Διάλογος
- Περιγραφή

Αφηγητής και αφήγηση

Ο αφηγητής είναι εξωδιηγητικός, παντογνώστης και η αφήγηση τριτοπρόσωπη. Κυριαρχούν τα διαλογικά μέρη, ενώ η αφήγηση είναι περιορισμένη. Το γεγονός αυτό προσδίδει στο κείμενο την αίσθηση ενός θεατρικού έργου. Στην αφήγηση κυριαρχεί η περιγραφή των χαρακτήρων, η περιγραφή της κοινωνικής τους θέσης καθώς και η περιγραφή των αντιδράσεών τους σε όσα συμβαίνουν (σχολιασμός εκ μέρους του αφηγητή).

Υφος: μελαγχολικό, χιούμορ και λεπτή ειρωνεία

Θεατρικός χαρακτήρας:

- σκηνική παρουσία προσώπων
- διάλογος

- αντιδράσεις
- συμπεριφορά
- τρόπος που εξελίσσεται η συνάντησή τους

ρόλος μηχανισμών εξουσίας:

- ο Αδύνατος συστήνει δύο φορές τη γυναίκα του (περήφανος για την καταγωγή και το θρήσκευμά της)
- περιγραφή επαγγελματικής επιτυχίας από Αδύνατο
- ανώτερη θέση Παχύ (ανατροπή κατάστασης για Αδύνατο)

τίτλος και ρόλος του:

- δηλώνει τη σατιρική διάσταση του διηγήματος
- **Παχύς:** εκπρόσωπος της εξουσίας, εκμετάλλευση της θέσης του, καλοπέραση.
- **Αδύνατος:** σε κατώτερα στρώματα της δημοσιοϋπαλληλικής ιεραρχίας, κακόμοιρο παρουσιαστικό, μίζερος, δουλοπρεπής χαρακτήρας

παρατσούκλια:

- **Ηρόστρατος:** πυρπόλησε το ναό της Αρτέμιδος στην Έφεσο για να μείνει γνωστό το όνομά του στην ιστορία = μπορεί να κάνει τα πάντα για να ανέλθει στην εξουσία (όπως ο Παχύς)
- **Εφιάλτης:** ο προδότης στη μάχη των Θερμοπυλών= έτοιμος μπροστά στην εξουσία να προδώσει αρχές και αξιοπρέπεια

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να σχολιάσετε τον τίτλο του κειμένου.
2. Τι ενώνει και τι χωρίζει τους δύο συμμαθητές;
3. Τι υποδηλώνει για τους δύο χαρακτήρες η αναφορά του Τσέχωφ στον Ηρόστρατο και τον Εφιάλτη;
4. Σε ποια σημεία του αποσπάσματος διακρίνεται **ειρωνεία**; Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας;
5. Ποιους αφηγηματικούς τρόπους χρησιμοποιεί ο συγγραφέας; (περιγραφή, αφήγηση, διάλογο, μονόλογο). Εντοπίστε ένα χωρίο από τον καθένα. Τι κατορθώνει με αυτό;
6. Να σχολιάσετε τη γλώσσα και το ύφος του κειμένου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

7. Να δημιουργήσετε μια φανταστική συνέντευξη του Αδύνατου, στην οποία θα σας κάνει λόγο για τη συνάντησή του με τον Παχύ και θα περιγράφει τα αληθινά συναισθήματα που βίωσε πριν και μετά τη δήλωση της επαγγελματικής του ταυτότητας.
8. Υποθέστε ότι είστε ο Αδύνατος και γράφετε σε μια σελίδα του ημερολογίου σας τις εντυπώσεις σας και τα συναισθήματά σας μετά τη συνάντησή σας με τον Παχύ.